

مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان کرمان در گفت‌وگوی اختصاصی با ماهنامه انجمن پسته ایران هشدار داد:

مسابقه بر سر نابود کردن خودمان

از کشاورزان بود؛ بازگشت به قانون! محمدرضا بختیاری مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان کرمان در این گفت‌وگو نشان داد که دغدغه‌ی آب و استان را دارد. مواضع کارشناسی خوبی هم در خصوص ایجاد بازار آزاد آب و مفید بودن انتقال آب درون حوضه‌ای گرفت. با هم این گفت‌وگو را می‌خوانیم.

محبوبه فیروزآبادی - قبل از گفت‌وگو، با مدیرعامل آب و فاضلاب استان کرمان جلسه داشت. وقتی وارد اتاقش شدم با معاون وزیر نیرو در خصوص لزوم اختصاص چند میلیارد تومان برای خرید چاه از کشاورزان برای تامین آب شرب شهر در روزهای تابستان، مذاکره تلفنی می‌کرد. همین اقدام به باور من، یک گام رو به جلو بود. مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای خودش را مالک سفره‌های آب زیرزمینی نمی‌دانست و درصدد خرید چاه

بالاتر بحث آب شرب، بحث حساسی است. الان هم حساس است. راهکار شما این بود که چاه را بخرید اما مدیران سابق آب منطقه‌ای غیر قانونی چاه حفر می‌کردند!

من در جریان آن زمان نبودم که دوستان چه کار کردند باید مراجعه کنم که واقعا این اتفاق افتاده یا نه. من اظهارنظری نمی‌کنم چون اولین مرتبه دارم از زبان شما می‌شنوم. ولی ما به این نتیجه رسیدیم که زدن چاه غیر مجاز توسط شرکت آب منطقه‌ای یا هر دستگاه دیگری، ضربه به بیلان سفره آب زیر زمینی است؛ جدا از اینکه برای مردم مشکل ایجاد می‌کند. البته ۱۶ سال پیش که آقایون این کار را انجام می‌دادند بحث‌ها اینقدر حاد نبود که الان وجود دارد.

اما اگر اشتباه نکنم دشتی مثل دشت رفسنجان از سال ۵۳ دشت ممنوعه بود. خیلی از دشت‌های استان کرمان دشت ممنوعه بودند یعنی هر نوع حفر چاه در واقع یک رفتار فراقانونی و غیر قانونی بود. درست است؟ حتماً همینطور بوده ولی بحث شرب بحث حساسی است.

آقای بختیاری! شما مالکیت مردم را بر منابع آبی‌شان به رسمیت می‌شناسید؟ بله اگر مجاز باشد چرا نشناسیم.

اگر این مالکیت را به رسمیت می‌شناسید، حفر چاه در بالا دست تعرض به حقوق حقابه‌داران پایین دستی هر حوضه‌ی آبی نخواهد بود؟ حتماً همینطور است.

خود مردم برخورد می‌کنند. چون مردم باور دارند که هر چاه غیر مجاز، یعنی از دست رفتن حیات مردم. این فرهنگ هنوز در کرمان نهادینه نشده است.

فکر نمی‌کنید که عملکرد کارشناسان آب منطقه‌ای هم به این مساله دامن زده است؟ عوامل مختلفی موثر است. یکی از عوامل آن ارزش افزوده‌ای است که این چاه‌ها داشتند. بحث پسته و سودش خیلی افراد را وسوسه می‌کرد که به این سمت بروند. یک بخش هم برمی‌گردد به ضعف دستگاه‌های نظارتی از جمله خود شرکت آب منطقه‌ای؛ این حتما هست. نمی‌شود گفت که آب منطقه‌ای صددرصد به وظایفش عمل می‌کرد و دیگران مقصرند. به اعتقاد من اما بخش عمده‌اش فرهنگ حاکم بر جامعه است.

اگر کسی که دارد چاه غیر مجاز می‌زند به این نتیجه برسد که زدن چاه یک خسارت به زندگی خودش است یا کسی که برداشت بی‌رویه انجام می‌دهد به این نتیجه برسد که اگر برداشت بی‌رویه انجام دهد، ده سال آینده این چاه دیگر آب ندارد، خیلی از مسائل و مشکلات حل می‌شود. اگر نظارت شرکت آب منطقه‌ای در استان یک مقدار به دلیل شرایط خاصی که پیش می‌آید کم شود، سریع زدن چاه‌ها شروع می‌شود.

برای من خیلی جالب بود که شما در تماس تلفنی که داشتید می‌خواستید چاه آب کشاورزی بخرید و آب شرب شهر را تامین کنید. همین چند سال قبل آب منطقه‌ای راساً ۱۶ حلقه چاه غیر مجاز را در منطقه قریه‌العرب برای تامین آب شرب شهر کرمان حفر کرد. یعنی چاه را از کشاورزان نخرید. بالادستان چاه زدا قبول دارید که این یک رفتار فراقانونی بود؟

آقای مهندس! بد نیست گفت‌وگویمان را با آمار تعداد چاه‌های غیر مجاز شروع کنیم. آمار رسمی در استان می‌گوید که ۳۴ هزار حلقه چاه در مجموع داریم. البته این رقم تا ۳۸ هزار هم اختلاف است که رقم ۳۸ هزار رقم بی‌راهی نیست. حدود ۱۴ هزار حلقه چاه غیر مجاز یا چاه‌هایی در آستانه اخذ مجوز داریم. ۱۴ هزار چاه پروانه ندارند.

فکر کنم سر این عدد هم اختلاف نظر باشد. ۱۷ هزار حلقه چاه هم عنوان شده است! چیزی که مطالعات ما و معاون حفاظت تایید می‌کند ۱۴ هزار حلقه چاه است.

فکر می‌کنید به شما اجازه بدهند ۱۴ هزار حلقه چاه را پلمپ کنید؟

نه در توان آب منطقه‌ای است که ۱۴ هزار حلقه چاه را ببندد، نه تبعات اجتماعی این مساله اجازه می‌دهد. چون بعضی از این چاه‌ها سال‌های متمادی محل رزق و روزی خیلی خانواده‌ها است و تبعات اجتماعی دارد. یقیناً نمی‌شود گفت که همه ۱۴ هزار حلقه چاه را ببندیم. این ادعای بزرگی است و من چنین ادعایی ندارم. منتهی ما حتی‌المقدور چاه‌هایی که تبعات اجتماعی کمتری داشته باشند را پلمپ می‌کنیم. ممکن است شخص با نفوذی باشد ولی ما با کسی تعارف نداریم و روی بحث انسداد و پر کردن چاه‌هایی که تبعات اجتماعی کمتری دارد، اقدام می‌کنیم. منتهی نکته‌ای را خدمت شما بگویم: استان یزد، ۴ هزار حلقه چاه دارد، ۵۰ چاه غیر مجاز دارد. یعنی در استان یزد فرهنگ مردم به سمتی رفته که مردم اجازه حفر چاه غیر مجاز را نمی‌دهند. قبل از آنکه شرکت آب منطقه‌ای بخواهد ورود پیدا کند،

که آب داده بودند، حدود ۳۰ سانت آب روی هم جمع شده بود و آب را رها کرده بودند. کجای دنیا به این طریق با آب برخورد می‌کنند؟ آن هم جایی که متوسط بارندگی‌اش ۶۰، ۷۰ میلی‌متر است. همه مردم خوشحال هستند که کرمان بارندگی شده ولی اینطوری نیست. شمال استان به شدت مشکل دارد. رفسنجان، راور، زرنه و بردسیر از میانگین بارندگی سالیانه هم پایین‌تر هستند. یعنی هنوز به میانگین چهل سال اخیر هم نرسیدند. سال گذشته هم نرسیدند. اصلاً اوضاع خوبی ندارند.

ضمن اینکه بارش باران هم چندان ربطی به منابع آب زیرزمینی ندارد!

نه؛ به دلیل اینکه سطح آب زیرزمینی بسیار پایین افتاده این بارندگی‌ها غیر از اینکه طراوتی دهد و گیاه‌های سطحی را آبی دهد، هیچ اتفاق دیگری برایش نمی‌افتد. ما باید مسائل را همه جانبه ببینیم.

شما در صحبت هایتان اشاره کردید که با چاه‌هایی که تبعات اجتماعی کمتری دارند برخورد خواهید کرد. فکر نمی‌کنید که امکان برخورد سلیقه‌ای فراهم می‌شود؟ نه، ما چاه غیر مجاز را می‌بینیم. کلاً رویکرد شرکت این است که چاه‌های غیر مجاز را ببندد که این رویکرد کلی شرکت است. منتهی بعضی موارد ممکن است تبعات اجتماعی زیادی ایجاد کند به عنوان مثال می‌گوییم یک چاه ممکن است یک منطقه را کلاً مختل کند. طبیعتاً، من شرکت آب منطقه‌ای، اولویت‌م در برخورد با چاهی است که شخصی با سوء استفاده رفته این چاه را زده در مقایسه با اینکه در یک منطقه عده‌ای از مردم دارند بهره‌مند می‌شوند.

این اولویت گذاری است. وگرنه دوستان ما در شرکت آب منطقه‌ای موظف هستند که هر چاه غیر مجازی دیدند نسبت به پر و مسدود کردنش اقدام کنند. این‌طور نیست که سلیقه‌ای باشد یک چاه را ببندند و یک چاه را نبنند. چنین حقی را ندارند.

در آسیب شناسی افزایش تعداد چاه‌های غیرمجاز یک مقوله بی‌تاثیر نبود و آن اینکه تا به حال طی دو مرحله، چاه‌های غیر مجاز به رسمیت شناخته شدند و به قانون شکنان جایزه دادیم. این را تایید می‌کنید؟

اینطور نبوده، ولی قانون خوبی نبود. متأسفانه ما در خیلی از جاها داریم که طرف اصلاً چاه هم نزده است، فرم پر کرده، می‌خواهد برود چاه بزند. البته ما تا به حال حتی یک پروانه هم صادر نکردیم به دلیل همان مشکلاتی که داشتند. عمدتاً تخلف کردند.

کسانی که تخلف می‌کردند دنبال گرفتن پروانه هم نیستند، چون بدون نظارت آب منطقه‌ای راحت‌تر می‌توانند برداشت کنند. اما اگر

می‌شود.

صحبت ما سر دشت رفسنجان است که از سال ۵۳ ممنوعه بوده. بالادست آن دشت قریه‌العرب و بردسیر است. ما در قریه‌العرب ۱۶ حلقه چاه حفر کردیم، قبول دارید که روی منافع حقایقه‌داران پایین دستی تاثیر گذاشته؟

چند نکته را خدمت شما بگویم: اینکه دوستان چاه زدند حتماً بررسی کرده‌اند. چون خود آب منطقه‌ای هم بدون مطالعه نمی‌تواند هر چاهی را بزند. منتهی گاهی اوقات بحث اضطرار پیش می‌آید. یعنی یک زمانی است که شما بحث آب شرب مردم را دارید، یک زمانی بحث کشاورزی مردم است. یقیناً در بحث تامین آب شرب، ما الان در خیلی از دشت‌هایمان که ممکن است ممنوعه باشد، زمانی که مردم آب خوردن نداشته باشند، ممکن است در حد شرب مردم مجوز خاصی که وزارت نیرو به مجلس توصیه می‌کند، این کار انجام شود.

پس به نظر من مدیران آب منطقه‌ای خیلی آدم‌ها باگذشتی بودند که مدیون کشاورزان رفسنجان شدند به قیمت تامین آب شرب یک عده دیگر؟

نه اینطور نیست. برداشت از منابع آب زیرزمینی در رفسنجان توسط کشاورزان، برداشت غیر معقولی بود.

از چه زمانی این اتفاق افتاد؟

سال‌های اخیر. از زمانی که قیمت پسته خوب شد. از زمانی که پسته جایگاه خودش را پیدا کرد. شما اگر سیر منحنی منفی شدن دشت رفسنجان را در سال‌های اخیر ببینید، خواهید دید که به شدت منحنی افزایش پیدا کرده و به خاطر چاه‌هایی بوده که زدند و عموماً هم چاه‌های غیر مجاز است.

برآوردی دارید که در دشت رفسنجان، چقدر چاه غیر مجاز داریم؟

خاص دشت رفسنجان را نمی‌دانم، ولی عمده چاه‌های غیر مجاز ما در شمال استان است.

اغلب گفته می‌شود که جنوب استان است!

نه؛ جنوب استان اخیراً چاه‌های غیر مجاز زیاد شده. عمده چاه‌های غیر مجاز ما به لحاظ میزان حجم برداشت در شمال استان است. سالیانه ۶ میلیارد و ۲۰۰ میلیون متر مکعب برداشت آب زیرزمینی در کل استان داریم که ۵ میلیارد متر مکعب تغذیه داریم یعنی استان سالی ۱/۲ میلیارد متر مکعب بیلان منفی دارد. هر سال هم که می‌گذرد دارد به این عدد اضافه می‌شود. در صورتی که ما می‌توانستیم این مساله را کنترل کنیم. حداقل از منفی شدن بیشتر جلوگیری کنیم.

دیروز داشتم از تهران می‌آمدم که در مسیر، دشت رفسنجان را نگاه کردم کنار باغی ایستادم. دیدم کرتی

آیا به دلیل اینکه ما می‌خواهیم مصالح مردم را ببینیم حق داریم به حقوق یک عده دیگر تعرض کنیم؟

نه؛ حتماً این حق را نداریم و اگر هم چنین کاری بخواهد بشود حتماً باید رضایت حقوق پایین دستی‌ها دیده شود. می‌گوییم که من در جریان این موضوع نیستم و بعید می‌دانم که آب منطقه‌ای چاه غیرمجاز زده باشد.

جبران خسارت وارده چه می‌شود؟

من یک نکته را خدمت شما بگویم چاه قانون خاص خودش را دارد، حریم دارد، ممنوعه یا غیر ممنوعه بودن مطرح است. زدن هر چاهی به معنای غیر قانونی بودنش نیست. خیلی از دشت‌های ما در ۳، ۴ سال اخیر ممنوعه شده، قبلاً ممنوعه نبوده.

فرمایش شما درست! اما اختلاف ما سر

این است که در یک حوزه آبی اگر در بالادست چاه جدیدی حفر شود آیا منافع حقایقه‌داران پایین دستی را تضییع می‌کند یا خیر؟

نه من این را قبول ندارم. زدن چاه یک قانون دارد. شما به عنوان یک شهروند مراجعه می‌کنید به آب منطقه‌ای که می‌خواهید یک چاه بزنید، چند چیز ملاک قرار داده می‌شود: یک شعاع تاثیر این چاه چقدر است.

از نظر شما چقدر است؟ چون سر این هم برخورد سلیقه‌ای می‌شود.

بستگی به آبخوان دارد سلیقه‌ای نیست. ممکن است در یک جایی تا یک کیلومتر اثر داشته باشد در جایی هم می‌بینید که نه تا ۳۰۰ متر هم اثر ندارد. نوع آبرفت زمین، نوع میزان حجم آبرفت مهم است.

مثل آب‌های سطحی نیست. در آب‌های سطحی وقتی می‌خواهید که یک پروژه اجرا شود، یقیناً در پایین دست اثر می‌گذارد. ولی در مورد منابع آب زیرزمینی اینطوری نیست. دشت یک پتانسیل دارد که این پتانسیل را بررسی می‌کنند.

من سفره‌های آب زیرزمینی را مثل

حوض‌های آبی در عمق زمین تصور می‌کنم که اگر از آن آب بردارید سطح عمومی سفره کاهش پیدا می‌کند. زمانی که شما از بالادست سفره آب برداشت می‌کنید قبول دارید که آب آن سفره کم می‌شود؟

بستگی به میزان تخلیه سفره هم دارد. شما فقط تخلیه را نباید ببینید، میزان تغذیه دشت را هم لحاظ کنید. این دشت چه زمان ممنوعه می‌شود.

وقتی که بیلان منفی دارد.

بله وقتی که تغذیه و برداشت با هم همخوانی نداشته باشد و بیلان منفی شود آن دشت یک دشت ممنوعه

پروانه بگیرند باید به نظارت‌های شما تن دهند!

دقیقاً؛ به همین خاطر ما داریم چاه‌های غیر مجاز را می‌بندیم و پیگیر هستیم که ببندیم. آمار بستن چاه در یکسال اخیر به شدت نسبت به قبل افزایش پیدا کرده است.

بحث غلطی در سالیان گذشته راه افتاده، بحث توسعه کشاورزی است. توسعه کشاورزی در جایی مثل کرمان سم مهلك است. هیچ توجیهی ندارد. ما اگر بتوانیم همین کشاورزی که در کرمان ایجاد کردیم، نگه داریم خیلی هنر کرده‌ایم. خیلی از دشت‌های ایران وخیم هستند، کرمان از همه جا وخیم‌تر است. بنابراین نهضت توسعه کشاورزی که سالیان قبل شروع شد، در واقع خیلی کار بدی بود. در جایی مثل کرمان معنی ندارد که توسعه کشاورزی داشته باشید.

پسته دارد از استان خارج می‌شود. نباید بگذاریم که این اتفاق بیافتد باید با چنگ و دندان محصولمان را نگه داریم، اما به روش درستش. باغات پسته رفسنجان سرمایه‌های استان نه، بلکه سرمایه‌های ملی هستند. اما آبیاری غرقابی آن هم به این شکل فجیع که آب از کرت هم بیرون بزند، نشان می‌دهد که کشاورز ما هنوز درک نکرده که دشت دارد نابود می‌شود.

به نظر می‌آید که برخی از مدیران استان هم درک واقع بینانه‌ای از این شرایط ندارند؟

متأسفانه هنوز هم در استان این مساله جا نیافتاده است که کرمان بحران آب دارد. آب منطقه‌ای دارد تلاش می‌کند. انشالله در چند ماه آینده کار خیلی خوبی را با صدا و سیما شروع می‌کنیم. می‌خواهیم از رسانه ملی استفاده کنیم و فرهنگ سازی کنیم. من اعتقاد شخصی‌ام این است که ما اگر به لحاظ فرهنگی بتوانیم جامعه را بقبولانیم که بحران آب داریم، خیلی از مسائل و مشکلات ما حل می‌شود. گاهی اوقات هنوز دارم می‌بینم که مجوزهای توسعه کشاورزی می‌دهند.

کارگروه‌های مشترکی بین جهاد کشاورزی و آب منطقه‌ای وجود ندارد؟

کارگروه مشترک آب و کشاورزی اخیراً متشکل از شرکت آب منطقه‌ای، منابع طبیعی، جهاد و دستگاه‌های دیگر تشکیل شده است.

این کارگروه قدرت اجرایی هم دارد؟

یکی از معاونین استاندار به عنوان رییس این کارگروه است. من به این کارگروه امید زیادی دارم. اگر این کارگروه نتیجه ندهد جای دیگری نتیجه نمی‌گیریم. تا زمانی که مردم به این نتیجه نرسند ما هم موفق نخواهیم بود. چقدر برخوردهای فیزیکی؟ ما هر چاهی را که می‌بندیم، مشکل ایجاد می‌شود. هفته قبل برای دوستان در جنوب کرمان مشکل پیش آمد. نشان می‌دهد که هنوز خیلی مسائل حل نشده، هنوز

آن چشم‌هایی که باید در استان بیدار شود هنوز بیدار نیست. متوجه نیستند که چه اتفاقی دارد در استان رخ می‌دهد. اگر کسی که می‌خواهد چاه غیرمجاز بزند بداند که تمام مردم نگران هستند و کنترل می‌کنند، هیچ زمان جرات نمی‌کند که چنین کاری بکند.

نه تا زمانی که چاه‌های پیرومتری توسط خود شرکت آب منطقه‌ای به فروش برسد. در حالی که بر اساس ماده چهار قانون توزیع عادلانه آب هر گونه افزایش بهره‌برداری ممنوع بود!

این نبوده، اگر هم بوده کار بسیار بدی بوده.

خیلی از چاه‌های کشاورزی کم‌تر از پروانه شان آب استحصال می‌کنند. برای جابجایی چاه یا هر کار دیگری که به آب منطقه‌ای مراجعه کنند، آب منطقه‌ای از آن‌ها می‌خواهد که کاهش لیتراژ دهند. این کاهش لیتراژ، در واقع صوری است. یعنی خیلی از این چاه‌ها اندازه پروانه شان استحصال آب ندارند. اما آب منطقه‌ای از محل این به اصطلاح صرفه جویی مجوزهای جدید می‌دهد. این مساله را چطور ارزیابی می‌کنید؟

این قانون است. ما می‌توانیم و اختیار داریم که این کار را انجام دهیم.

حتی در دشت‌های ممنوعه؟

حتی در دشت‌های ممنوعه. منتهی الان در آب منطقه‌ای این اتفاق نمی‌افتد و این کار را ما نمی‌کنیم.

شما این کار را انجام نمی‌دهید؟

نه هرگز. مگر اینکه صنعت خاصی باشد و بتواند چنین کاری کند. ولی اصلاً و ابداً الان تا به حال چنین کاری نکردیم چون اعتقاد شخصی من این است.

اشاره کردید حاضر هستید که صنعت را

به طور ویژه ببینید. اما کشاورزی را نمی‌بینید. چرا این تبعیض را روا می‌دانید؟

کشاورزی که طرف با آن بیاید هندوانه و گوجه برداشت کند و همین هندوانه و گوجه را ببرد فرمانداری و بگوید که فروش نمی‌رود؟ من از شما سوال می‌کنم، آیا این روا است یا صنعتی مثل پتروشیمی فجر با دویست لیتر آب که مصرف آب داشته باشد و ۶ هزار شغل مستقیم، ۶۰ هزار شغل غیر مستقیم ایجاد می‌کند؟

نگاه به پسته نکنند. بعضی از محصولات کشاورزی ما چقدر شغل ایجاد می‌کند؟ چقدر مشکلات و معضلات اجتماعی را کم می‌کند؟ این را بگذارید کنار این مطلب که روزانه سه هزار کامیون مواد خام از استان به دلیل نبود صنعت تبدیلی خارج می‌شود. اگر صنایع تبدیلی در استان شکل بگیرد، چه تحولی در استان ایجاد می‌کند؟ این‌ها منافاتی با هم ندارد. از نظر من به عنوان

یک کارشناس، یک پسته کار نباید منتظر پول دولت باشد تا آبیاری قطره‌ای کند.

عملاً تسهیلات آبیاری تحت فشار دو سال است که قطع شده!

مشکلی است که باید استانداری پیگیری کند. حتماً هم باید این کار را بکند. ما در کارگروه آب و کشاورزی این بحث را پیگیری می‌کنیم. ولی پسته‌داری که میلیاردها تومان فروش پسته‌اش است و بعضاً یک ریال هم در استان سرمایه‌گذاری نمی‌کند، منتظر این است که دولت به او کمک کند تا آبیاری قطره‌ای کند. آیا این رواست؟

حتی اگر این پسته‌دار، آبیاری تحت فشار هم انجام دهد، به معنای کاهش برداشت نخواهد بود! نباید سطح زیر کشت را توسعه بدهد.

مالک آبش است.

بحث فرهنگی که گفتم دقیقاً همین جاست. مالک آبی است که این آب به زودی قطع می‌شود.

در هر حال تراژدی استفاده از منابع مشترک همه جا وجود دارد!

باید عقلای قوم در همین دشت رفسنجان NGO هایی مثل شما که دغدغه پسته و آب را دارید تشکیل دهند و این فرهنگ را ایجاد کنند که مردم بیایند. خودمان، خودمان را نجات دهیم! دولت چقدر می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند. مگر دولت توان دارد؟ پروژه‌های عمرانی وسیع دولت مانده، پول برای اجرای پروژه‌های بزرگ آب رسانی‌اش ندارد.

همین دولت پیوسته از صنعت حمایت می‌کند و رانت می‌دهد!

به اعتقاد من دولت به کشاورزی رانت می‌دهد.

در چه بخش‌هایی؟

در حق نظاره‌هایی که حذف کردند. ما از هر متر مکعب صنعت داریم ۴۰۰ تومان پول می‌گیریم. کشاورزی چقدر می‌دهد؟ صفر. بحث اقتصادی‌اش به کنار، بحث فرهنگی‌اش را می‌گویم. شما یک کالای مفتی را در اختیار یک فرد می‌گذارید. یک کالای استراتژی مفت، یک جنس مفت.

چیزی که شما می‌گویید مفت نیست. الان هر چاه آب کشاورزی در منطقه رفسنجان دارد ۱۰ تا ۲۰ میلیارد تومان خرید و فروش می‌شود.

ما چاه داریم تا ۲۶،۲۵ میلیارد دارد خرید و فروش می‌شود. نه، استحصال آب را می‌گویم.

پس منظور تان انرژی برقی است که مصرف

می‌شود؟

انرژی هم یک رقم بسیار کمی را دولت می‌گیرد و سوبسید بسیار زیادی دولت در این بخش می‌دهد. خود حق‌النظاره‌های این را می‌گویم. شما ارزش افزوده یک متر مکعب صنعت را نگاه کنید، ارزش افزوده یک متر مکعب آب را نگاه کنید. شما به جای دولت، کشاورزی چه ارزش افزوده‌ای دارد؟ استان کرمان حدود ۵۰، ۶۰ درصد معادن کل کشور را دارد. چقدر صنعت دارد؟ در آمریکا سهم صنعت از آب ۴۷ درصد است. در ایران ۲ درصد است. در کرمان ۱ درصد. یعنی در کرمان ۹۴ درصد دارد کشاورزی استفاده می‌کند یک درصد صنعت، حدود ۵ درصد هم شرب و محیط زیست.

آب در آمریکایی که یارانه نمی‌دهند نه به صنعت، نه به کشاورزی! صنعت پسته ۱۴ درصد سودآوری دارد. بقیه صنایع آمریکا که خیلی پیشرفته‌تر از ما هستند و تکنولوژی آن‌ها به روزتر است، ۴ درصد سود دارد! داستان پسته برای کشاورزی فرق می‌کند.

آب من دارم سوالات کشاورزان پسته‌کار را مطرح می‌کنم. داریم در مورد ارزش‌آوردترین محصول غیر نفتی کشور صحبت می‌کنیم.

من با پسته کاملاً موافق هستم. منتهی به شرط اینکه قدر این آب را بدانیم. باید از کشاورزی حمایت کنیم.

آب اگر حمایت می‌کنید، آقای مهندس! در خیلی از مناطق رفسنجان، باغاتی داریم که باغ خیلی خوب است اما آبش بد است. جای دیگر آب خوبی داریم اما باغ خوبی نداریم. در هر حال آن آبی که الان داریم باید به بهترین شکل مدیریت کنیم. چرا نباید این آب خوب را در اختیار باغ خوب قرار دهیم تا بهره‌وری‌مان افزایش پیدا کند؟ قانون مجلس مصوب سال ۸۹ است که منع کرده.

آب خود شما از منظر کارشناسی این مسئله را چطور می‌بینید؟

اعتقاد من این است که این قانون، قانون درستی نیست.

آب ایجاد بازار آزاد آب را چطور می‌بینید؟

بسیار خوب است، اگر تشکیل شود. بسیار عالی است. اعتقاد من این است که باید این اتفاق بیفتد. در بخش‌هایی از تهران تشکیل شده و بازار آزاد را شروع کردند. بازارهای آبی دارد شکل می‌گیرد که هم آب دارد قیمت واقعی خودش را پیدا می‌کند هم راندمان آب افزایش پیدا می‌کند.

آب پس شما به عنوان مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان کرمان، از اینکه این بازارها در استان راه بیافتد، استقبال می‌کنید؟

حتماً باید راه بیافتد. همین NGO که شما هستید باید این‌ها را پیگیری کنید که این اتفاق بیافتد. من به عنوان مدیرعامل، مجری منع قانونی سال ۸۹، هستم ولی به عنوان یک کارشناس اعتقاد ندارم. البته قانونگذار در کلان شاید درست عمل کرده چون جلو خیلی از سوء استفاده‌ها را گرفته است ولی بعضی جاها هم آسیب می‌زند.

ما اگر بخواهیم استانمان را از بحران خارج کنیم باید نگاهمان را نگاه درستی کنیم.

یعنی دستگاه‌های اجرایی مثل آب منطقه‌ای، باید از اختیارات قانونی خودش استفاده کند، مردم هم باید همراهی کنند. اوضاعی که الان در کرمان وجود دارد در هیچ جای ایران نیست. بنابراین باید این فرهنگ برای مردم ایجاد شود. اینطوری نباشد که شما به عنوان انجمن پسته ایران همه‌اش طرف کشاورز را بگیرید. یا من به عنوان آب منطقه‌ای همه‌اش سمت قوانین را بگیرم؛ نه! این باید یک فرهنگ شود.

خواهشی که از دوستان دارم خصوصاً شمای که در NGO دارید کار می‌کنید و با اتاق بازرگانی مراوده ای دارید، این قصه را باید در استان جا بیاوریم، اگر با همین وضعیت پیش برویم استان نابود می‌شود. مگر آب منطقه‌ای هم به عنوان یک دستگاه چقدر قدرت دارد؟ چقدر توان دارد؟ چرا ما باید سالی چندین میلیارد تومان صرف بستن چاه غیر مجاز کنیم. می‌دانید سالی چندین میلیارد تومان دارد از منابع دولت خرج این کار می‌شود. تا کی باید ادامه داشته باشد؟ مردم نباید اجازه دهند. چشم مردم باید بینا باشد و اجازه ندهند. بدانند اگر کسی چاه بزند مردم را بدبخت کرده. باید جلوی او را بگیرند. نسل آینده ما هم حق حیات در استان را دارد وگرنه مهاجرت اتفاق می‌افتد. فکر نکنید که برای ۲۰۰ سال آینده می‌گویم، نه. برای یک یا دو دهه آینده است که مهاجرت اتفاق می‌افتد و منابع ما نابود می‌شود. شما به عنوان کشاورزی باید فرباشی نگاه کنید نه اینکه بگویید صنعت نه!

صنعت هم باید شکل بگیرد. از آنطرف هم نباید دید افراطی به صنعت باشد. هر صنعتی هم نه. صنعت پر آب به درد ما نمی‌خورد. نگاه باید عالمانه و کارشناسی باشد. کسانی که در بخش کشاورزی کار می‌کنند و کسانی که در بخش صنعت کار می‌کنند نباید به عنوان رقیب به هم نگاه کنند. این خیلی بد است. من احساس کردم که به صنعت به چشم رقیب نگاه می‌کنید. هر کرمانی باید یک مدیرعامل آب منطقه‌ای باشد، هر کرمانی باید خودش را یک کشاورزی ببیند، هر کرمانی باید خودش را یک صنعتگر ببیند، اگر این اتفاق بیافتد هم صنعت شکل می‌گیرد هم کشاورزی شکوفا می‌شود.

شما گفتید دارد پسته از استان خارج می‌شود خیلی ناراحت شدم، اصلاً نباید این اتفاق بیافتد. کرمان یعنی پسته، منتهی باید منابع را حفظ کنیم. چه فایده دارد که کشاورز می‌آید قطره‌ای می‌کند و به یکباره دو هکتار را

ده هکتار می‌کند. این که به درد نمی‌خورد. اتفاقاً غرقابی که بهتر است. غرقابی حداقل یک مقدار هم نفوذ دارد. کشاورز ما هنوز یاد نگرفته که اگر می‌خواهد آبیاری غرقابی هم بکند ساعت ۲ بعداز ظهر در گرمای ۴۰ درجه نباشد که چندین درصد این آب تبخیر می‌شود. حداقل نصف شب این کار را بکند. ممکن است خرده مالک‌ها با هم تقسیم بندی زمانی کنند ولی خیلی از آن‌ها چاه مال خودشان است. ما هنوز در ابتدای راه هستیم. شما اگر واقعاً دلتان برای کشاورزی می‌سوزد از هر چیز مهم‌تر این فرهنگ است؛ نگاه نقادانه به خودمان. من آب منطقه‌ای نگاه نقادانه به خودم و عملکرد خودم داشته باشم. کشاورز هم نگاه نقادانه به عملکرد خودش داشته باشد.

بنابراین ضمن اینکه خودم را به عنوان مدیرعامل آب منطقه‌ای مسوول می‌دانم که با چاه غیر مجاز برخورد کنم و با کسی هم تعارف نداریم، ولی از آن طرف اعتقاد دارم که این، ۱۰ درصد کار است. ۹۰ درصد کار، مردم هستند، کشاورزان هستند. اگر می‌خواهیم کشاورزیمان نابود نشود باید در استان دست به دست هم دهیم، بله اگر کشاورز بگوید که این یک سفره محدود است، هر کس که بیشتر بردارد برنده است، این می‌شود مسابقه بر سر نابود کردن خودمان. رفسنجان یک سرمایه ملی است برای ما. من شنیدم که پسته آنجا در هیچ جای دنیا به عمل نمی‌آید. با این وضعیت، این سرمایه را از بین نبریم. بنده به عنوان مدیرعامل آب منطقه‌ای اولین دغدغه‌ام تامین آب شرب سالم برای استان است. این وظیفه انسانی و قانونی من است در مرحله بعد کشاورزی و صنعت، اما کشاورزی و صنعت هوشمند.

آب فکر نمی‌کنید که باید برگردیم به قنات. وضعیت آب زیرزمینی باید خوب باشد تا قناتی باشد. خیلی از قنات‌های ما خشک شده.

آب فکر می‌کنم به الان آبدارترین قنات‌های ایران را دارد. درست است؟ همان‌ها هم دارد دچار مشکل می‌شود. همان‌ها هم حدود ۳۰، ۴۰ قناتشان خشک شده است.

آب از تشکلهای بخش خصوصی در حوزه آب استقبال می‌کنید؟ همان تشکلهای آب برانی که در قانون پیش بینی هم شده بود.

انشاء... که عمل کنیم. یکی از ایده‌های من تقویت تشکلهای آب است.

آب در تمام دشت‌ها؟ بله.

آب حتی دشت‌های پر آب؟

حتی دشت‌های پر آب. انشاء... این بحران دشت‌هایمان را کم کنیم.